

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.

»Kdo Mne následuje, nebloudí ve tmách, praví Pán.«
Tom. Kemp. I. 1.

Herbartovy praktické idey a výchova křesťanská.

Napsal *dr. Jos. Kachník.*

(Pokračování.)

3. Idea blahovlnosti.

„Přirozený pud zachovati sebe sama zvrhne se snadno v sobectví, jímž snaží se jednotlivec, aby ukojil svá vlastní přání a své potřeby, nedbaje při tom blaha a prospěchu ostatních (společnosti). Ale sobectvím povstal by boj všech proti všem, jímž stalo by se vzájemné obcování lidí nemožným. Sobectví překonává se blahovlností (láskou k bližnímu). Blahovlnost jest vnímání cizího chtění do svého vlastního.

Blahovlný jest ten, kdo druhému přeje, t. j. kdo chce, by se bližnímu dobře dařilo, aby se tedy dodělalo cizí chtění svého účelu.

Jako „láska k bližnímu“ jest blahovlnost hlavní myšlenkou křesťanství.“ — Tak vypisuje se v Lindnerově „Obecném vychovatelství“ (str. 48.) třetí praktická idea Herbartova, totiž blahovůle, byvši sdružena s naukou křesťanskou „o lásce k bližnímu“. Spisovatel i vydavatel vycitili dobře slabou stránku vychovatelskou Herbartovy „blahovůle“ a proto chtěli „vědecké mravouce“ naukou o lásce k bližnímu, již učí „mravouka náboženská“, ku pomoci přispěti. Podařilo se jim to? Dají se obě tyto nauky logicky spojit? Jsou totožny, či si odporují? Aby věc ozřejmela, jest přihlédnouti k výkladům Herbartovým.

„Tvor rozumný“ — praví Herbart¹⁾ — „jenž se stále zdokonaluje, zůstává nepřetržitě za mírou, již sám sobě ukládá. Zůstává-li ve stavu, kdy dle stálé rovnosti zadost činí své vlastní míře (k ždá zevnější míra byla by nahodilá), tu umlká soud, jenž žádné plus a minus více nenachází, zcela; i stává se vnitřní svoboda planou, neboť musí s usuzováním, k němuž se nese, zároveň zmizeti. . . . Ku pokroku jest potřebí, přejíti přes vůle jednoho a téhož tvora rozumného ku cizím vůlím jiných tvorů.“

Dle Herbartova jest člověk sám sobě měřidlem všech skutků. Všelike pravidlo zevnější bylo by prý nahodilým a proto musí býti vyloučeno. Ale což představy a z nich vznikající snahy nejsou nahodily, kdyžtž z naho-

¹⁾ Allg. prakt. Philosophie, I. c. str. 41—45.

dílých postřehů předmětů vznikají? Herbart nahodilé seskupení a působení představ, jakmile vstoupily na vědomí, nepřipouští. Vše děje se pravidelně, mechanicky, takže se to psychofysicky vypočítati dá. Když se člověk zdokonaluje, když snahy nad snahami převahy nabývají, musejí konečně dostoupiti míry subjektivně nejvyšší, načež by dle Herbarta nastala stagnace. Proto a jen proto musí prý člověk vykročiti z vlastního vědomí a přijati do vůle své vůle cizí, jinak by soud esthetický umlknul. Není tu tedy o nějaké povinnosti milovati bližního svého, jak velí zákon křesťanský, žádné řeči. Chovanci jest prostě vyučováním podávati co nejvíce představ a buditi v něm silné chtění, aby však v tomto chtění nenastala stagnace — jinak řečeno sobecké přesycení — jest naváděti chovance, aby si chtění jiných lidí představil a z dobroty jim dobře chtěl. Slyšme Herbarta:

„Poměr, o němž mluvíme, jest obecnému souzení lidí vespolek velmi dobře znám. Výraz: dobrota označuje něco, co někdy jako dobré srdce, někdy jako dobrá vůle se jeví, a v prvním případě málo, v druhém mnoho vážnosti si zjednává. — Ona pak sama, dobrota, vznáší se jako čisté mravně-krásné nad oběma. — Jest zřejmo, že ona to právě jest, jež si cizí vůle přivlastňuje, jim se věnuje, je svou vlastní vůlí harmonicky doprovází; že pak také sama o sobě bytuje a nezávisí od výsledku svých pokusů ani od smýšlení, jež se jí vrací, ano ani ne od pravého aneb mylného pojetí toho, co snad cizí osoba si myslila.“

Jak vidno, jest Herbartu dobrota principem, jenž má vésti chovance k tomu, aby cizí chtění do svého chtění přijal. Jak nabývá však člověk tohoto principu, dobroty, Herbart neudává. „Vznáší se jako čisté mravně-krásné nad dobrým srdcem a dobrou vůlí“, jest sice krásně řečeno, ale ničeho nevysvětluje.

Ve výchově křesťanské poučením o dobrotě Boží, o Ježíškovi přívětivém, Dárci štědrém, o andělich strážcích budí se city a vzdělává se srdce k dobrotě; dobrá pak vůle cvičí se prokazováním skutků duchovního a tělesného milosrdenství. Principem však lásky k bližnímu tato dobrota dle mravouky křesťanské není, nýbrž principem tím přikázaným jest láska k Bohu, jenž milovati bližního zákonem přirozeným i kladným tvorům rozumným uložil.

Jestli dobrota principem dle samého Herbarta nespolehlivým, neboť nese se k vůlím cizím bez rozdílu často, co si vůle tyto přejí. I bylo by blahovůlí i kdyby chovanec přijal do vůle své vůli spoluchovanec, jež nese se k činům nešlechtným a nebylo by možno brániti mu v tom, neboť by dle pojmu blahovůle jednání to mravním býti musilo. Že tu nerosovnalost s mravoukou křesťanskou, jest patrné.

Herbart odmítá výslovně domněnku, že by snad jeho blahovolnost za sympathii jmína býti mohla. „Není divu — praví — že pouhá sympathie jako soubol a souradost nemohla pochvaly dojíti. Tentýž pocit, který již jiný člověk měl, mimovolně napodobiti, jest tentýž pocit ještě jednou míti. Takový jednoduchý stav není žádný poměr; proto schází i podmínka pochvaly. Užitečným to sice pro lidi býti může, že je všechny hodně snadno zachvátí společné pohnutí a že je za jedním cílem pudí, také to sice spojení sil způsobuje, ale nepůsobí to soulad v jednotlivých myslích, za něž bychom je chváliti mohli. Tak se to má i s pouhou účastí; — musila s ní blahovůle neb dobrota býti zaměněna?“¹⁾

Blahovůle Herbartova jest úkon zcela formální a subjektivní, není tu dostatečného důvodu, proč by vůle cizí do vlastní vůle přijata býti

¹⁾ Allg. prakt. Philosophie, I. c.

musila, není tu míry objektivní, jaké chtění cizí a v jaké míře do vlastního chtění přijati jest, neboť dobrota jest stav a princip neurčitý.

Láska k bližnímu jest povinnost a ctnost příkazem Božím přísně vymezená, jejíž důvod jest láska k Bohu a stejná, za týmž účelem spějící rozumná přirozenost spolubližního, jejíž předmětem zůstává osoba spolubližního ať přítele ať nepřitele, byť i nepravostní bylo jeho chtění, jež ovšem jest v ošklivosti míti, jejíž konečně míra jest míra zřízené samolásky: milovati bližního svého jako sebe samého. K této lásce přistupuje jako její část soubol a spoluradost: „radovati se s radujícími a plakati s plačícími“ dle příkladu samého Spasitele.

Nelze tedy blahovlnnost Herbartovu s křesťanskou láskou k bližnímu ztotožňovati, aniž je lze, jak činí Lindnerovo „Obecné vychovatelství“, navzájem zaměňovati. (Příště dále.)

Výchov duše.

Podává *Fr. Janovský.*

(Pokračování.)

S pravou křesťanskou pokorou úzce souvisí vděčnost k Bohu a lidem, ba obě ty ctnosti žijí a tyjí navzájem ze sebe a podporují se ve spolek, jakož zase naopak pýcha činí člověka nevděčným a nevděčnost obyčejně z pýchy pochodí. Nabádejž tedy vychovatel dítky den co den ku vděčnosti vůči Bohu i vůči lidem. Modletež se dítky nejen ráno i večer, před jídlem i po jídle, před vyučováním i po vyučování, nýbrž děkujtež rodičům a jiným osobám svého okolí za každý dar, za každé posloužení. Přijati dobrodiní a nepoděkovati — aj tof dobrodince uráží.

Mohlo by nevděčné dítě na svůj nevděk podobně býti upamatováno, jako — jedna dáma na dráze. Vstoupila do vozu; všecka místa byla již obsazena. Starý pán jeden byl tak úslužný, že povstal se svého místa a nabídl je dámě; sám stál, až dojel vlak stanice, kdež dáma vystoupila, ano jen vystoupila, ani slovem nepoděkovavši úslužnému pánu. Nechal ji odejítí hezký kousek od vlaku, pak jal se za ní volati: „Milostpaní, něco jste zapoměla!“ Rychle se vrátila a ptala se chvatně: „Co jsem zapoměla?“ Pán: „Zapoměla jste se poděkovati za místo, jež jsem vám přenechal!“

Dítě vděčné nepropadne tak snadno nespokojenosti; jest dobře připomenouti občas dětem z tak zvaných dobrých domů, jak zle se mají chudí lidé a jejich ubohé děti, jaká bída, hlad a nouze panovávaly v městech od nepřátel obležených, anebo za času hladu a moru.

Vedle stálé vděčnosti k Bohu jest dítky cvičiti zvláště ve vděčnosti k rodičům, jest jim často připomínati, co všecko rodiče pro ně již učinili, co dosud činí, jak trpí, strádají, jak laskavě pečují, a to z lásky, z upřímné lásky; jest dítky nabádati, by se denně za rodiče modlily a jim pilností, zvedeností radost dělaly. Jak takového vzbuzování vděčnosti jest skutečně

potřebí, vysvítá ze smutné zkušenosti a bolného vyznání tak mnohých rodičů, že jim nikdo na světě života tak neztrpčil, jako vlastní děti!

* * *

Vděčnost se osvědčuje poslušností. Kdo pak na světě chtěl by se obejít bez poslušnosti? Poslušnost jest podrobení vůle vlastní pod vůli cizí, obyčejně pod vůli osoby vyšší a mocnější. Poslouchati jest sloužiti, a sloužiti tof není plniti svou vůli, nýbrž vůli druhého. Takovouto poslušností jsou povinni všichni lidé Bohu. Všem lidem všech věků volal Hospodin v převelebném majestátu: „Já jsem Hospodin Bůh Tvůj!“ II. Mojž. 20, 20. „Já tvůj Stvořitel, tvůj Pán! Vy všichni jste moji tvorové, moji sluhové!“ V této poslušnosti jsou soustředěny všechny povinnosti člověka k Bohu, v této poslušnosti jest úcta k Bohu i klanění, vděčnost i láska. Tof jádro všeliké bohoslužby, tof jádro všeliké ctnosti, tof základní barva překrásné duhy, jež spojuje zemi s nebem. Co jest víra? Poslušnost rozumu. Co jest láska? Poslušnost srdce. Nemožno věru nachváliti se poslušnosti. Z toho už zjevno, jak šeredna jest neposlušnost, jádro všelikého hříchu, všeliké nepravosti. Ovšem nebylo by neposlušnosti, kdyby nebylo pýchy; avšak což jiného jest pýcha, než vzpoura, revoluce stvořené svobodné vůle proti nejsvětější vůli Boží! Tof tedy poslušnost a neposlušnost člověka k Bohu. Bůh zatím přebývá pro nás ve světle nepřístupném, přebývá ve slávě nebeské, kamž také nás chce jednou pojeti, až poctivě dokonáme pouť pozemskou. Na této pouti jsme my lidé vedle sebe rovni sobě, co se týče lidské přirozenosti, ne však každý neodvislým králem; tof Bůh ve své moudrosti a lásce nechtěl, nýbrž sdružil nás ve společnost a vložil do společnosti té nadřadenost i podřadenost, opatřiv jedny, jakožto své zástupce, autoritou a mocí, a uloživ druhým poslušnost k autoritě oné a moci. Neřekl nadarmo Hospodin: „Skrze mne králové králují a ustanovitelé zákona spravedlivé věci nařizují; skrze mne knížata panují a mocní usuzují spravedlnost.“ Přisl. 8, 15, 16. Nenapsal nadarmo svatý apoštol národů: „Každá duše mocností vyšším poddána buď; neboť není mocnosti, leč od Boha, a které jsou, ty od Boha zřízeny jsou. Protož kdo se mocnosti protiví, zřízení Božímu se protiví; a kteří se protiví, odsouzení sobě dobývají.“ Přisl. 13, 1. 2.

Z toho zřejmo, kterak poslušnost k Bohu a poslušnost k viditelným zástupcům Božím jest základní povinností každého člověka; a se kterými pak zástupci Božími stýká se člověk nejprve? S rodiči. Nutna tedy, na výsost nutna a potřebna jest tedy dítkám poslušnost k rodičům, a když pak tito později svěří je škole, poslušnost k zástupcům rodičů, k učitelům. Na přehojných místech Písma svatého připomíná Bůh dítkám onu povinnost, připomíná ji jasně, určitě, důrazně, doprovází ji velebnou, převelebnou sankcí. „Zplodil-li by člověk syna zpuřného a protivného, jenžto by neposlouchal přikázání otce nebo matere, a jsa trestán nechtěl by poslouchati, uchopí ho a přivedou k starším města toho a k bráně soudu, a řeknou k nim: Syn náš tento protivný a zpuřný jest, na napomínání nic nedbá... Kamením jej uhází lid města, a umře, abyste odjali zlé z prostředku vás, a všecek Israel slyše to aby se bál. (V. Mojž. 21.) Kdož by se nezachvěl před těmito slovy Hospodinovými? Zdaž pro maličkost byl by člověk z rozkazu Božího ukamenován? Jaká to sankce IV. přikázání Božího: „Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi!“ Aby dítkám usnadnil tuto povinnost, aby jim osladil poslušnost, Syn Boží stav se člověkem byl poslušen nejblahoslavenější Panny Marie, své Matky, i sv. Josefa, svého pěstouna. „Sestoupil Ježíš s rodiči a přišel

do Nazareta a byl jim poddán.“ Luk. 2, 51. Poslouchal rychle, okamžitě, rád, ochotně, poslouchal až do třicátého roku!

* * *

Rodičové, chcete se dočkat radosti na svých dítkách? Naučte je poslouchati! To se ovšem nepraví pouhým slovem, nýbrž poslušnost musí se jakořka státi pokrmem vašich dítek, právě jako Syn Boží ji prohlásí, pokrmem svým; čtemeť : sv. Jana: „Prosili ho učeníci řkouce: Mistře, pojez. On pak dí jim: Já mám pokrm jísti, o němž vy nevíte . . . Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, kterýž mne poslal, bych dokonal dílo jeho.“

Ne tak slovy, jako veškerým zacházením s dítkem budiž mu vštípena tato pravda: „První povinnost ve tvém věku jest poslušnost!“ Netřeba ovšem stále jen kommandovati a kommandovati; sic se poslušnost zomrzí, jako němé tváři zapražené do vozu se zomrzí jízda, jestliže nerozumný kočí jen stále a stále tahá opratěmi a švihá bičem. Nerozumno také, aby kde kdo v domě dítěti poroučel a poroučel; sic už v zárodku ušlape se ctnost poslušnosti, právě jako když na osetém záhonku kde kdo se prohání, nevzejde semeno.

Jestliže z nerozumu, slabosti, línosti promíjí se dětem sebe zjevnější a zpurnější neposlušnost, nediv se nikdo, že pak v takové rodině po celý Boží rok nepokoj a hádka, jakořka ustavičná domácí válka nekázanosti dítek s porušenou, sesazenou autoritou rodičů.

Neposlušnost jest rozumně kárati, trestati; sám Bůh to praví: „Kdo šetří metly, nenávidí syna svého; ale kdo ho miluje, v čas jej tresce.“ Přísl. 13, 24. Trest ovšem má býti rozumný; má se řídit zásadou: „Které dítě rodičů neposlouchá, tomuť nejsou rodiče povinni jakou zvláštní radost a příjemnost způsobovati.“ Pro dítě neposlušné není her, není společných zábav, není zvláštnějších pokrmů, není větší jakés laskavosti atd.

Mnohdy postačí na vyléčení neposlušnosti, vážněji-li, jakořka smutně, zamlkle, chová se vychovatel vůči neposluchovi. Slavný Fenelon užil často tohoto prostředku vůči svému královskému chovanci; musilo mu však v té věci pomáhati všecko služebnictvo; i bývalo mnohdy ticho jako v hrobě, aby byl princ upozorněn, on že ten trud přivodil svou neposlušností, a má-li nastati změna, že se musí polepšiti. (Příště dále.)

Naše kulturní poslání.

Uvažuje J. M. Kadlčák.

Žijeme v době hesel. Jindy práce dlouholetá, úmorná, nezištná jednotlivce povznášela k významu širšímu. Dnes na to stačí heslo. Jindy se názory tříbily důvody, dnes o všem rozhoduje heslo. Jindy se lidé cenili dle činů, dnes podle hesel posuzují věc i osoby. Heslo stalo se vládcem všemocným, proti němuž odpor takměř nemožný.

Chcete příklady? Nedávno po luhách moravských rozlehlo se heslo: učitelé nejlépe sluší mírný liberalismus — a v táboře učitelském „mírný

liberalismus“, jehož obsah a dosah byl přemnohým mlhavým problémem, prohlášen za bůžka, jemuž každá duše učitelská se klaněti měla pod trestem nejhorší pohany: je klerikál, což znamená u nás morální popravu — alespoň v očích učitelů.

Brzo na to jiné heslo zaujalo prestol samovládců: Kněží ven ze školy! — a kdo nedůvěřivě hlavou pohnul z plných plic nepřizvukuje, za nepřitele osvěty a zrádce byl a je dosud prohlašován od domnělých obhájců svobody a osvěty.

„Pryč od varhan!“ rozkřikl se kterýs nedoučený přítel hudby, jemuž nezbylo času, aby osvojil si alespoň základy onoho umění, jimž se české učitelstvo proslavilo v době, již neprávem nyní prohlašují mnozí za dobu poroby, a vychovalo českému národu umělce, jimiž proslaven náš národ v celém světě. A dav hřmotí za ním: „Pryč od varhan, ven z kostela.“

„Ven s methodickými povídaczkami z našich časopisů!“ — jiné se ozvalo heslo, jež nesmírně se zalíbilo všem, kdož novoty a pokrok ztotožňují všechno staré, byť sebe více osvědčené, vymýtit chtějí, aby prý se uvolnila dráha pokroku, a kdo nechce býti „zpátečníkem“, ochotně přizvukuje: „ven s methodikou.“

„Akademické vzdělání nám dejte, abychom spnili své kulturní poslání v lidu“, zahřměl kdos, dav jásavě přizvukuje: „akademické vzdělání chceme!“ a zatím spokojí se fragmenty vzdělanosti povšechné, jež čerpá z učebnic školských do zkoušky způsobilosti, načež k ukojení vědecké žízňě a osvětového hladu stačí kterýkoliv týdeníček, jen-li v něm všechno řádně opepřeno. Kniha obsahu hlubšího marně se plíží k těm obdivovatelům pokroku. Se známkou hanby v podobě osudného: „zpět — nepřijal“ — vrací se zpět, aby v zátiší knihkupeckého krámu připravovala se na osudnou cestu k antikvariátu a odtamtud jako zboží kilové do krámku tvarůžkáře.

Mám sbírat další doklady, že vládne heslo mezi námi?

Uvedené stačí na důkaz, jak heslo stalo se zlatým teletem, jemuž klaní se dav, jemuž obětují též vyvolení proto, že by je vlny rozčeřených vášní smetly z výše, k nimž dospěli majíce vševládná hesla za podnož.

Důstojný-li takový směr muže vyškoleného životem a zkušenostmi? Důstojno-li, aby i na dále všechn život váš pospolitý byl ovládán a svírán mělkými hesly?

Důstojno-li zvláště nás vychovatelů, jemuž svěřena budoucnost národa, mládež česká, abychom ve všem dali se poručníkovat hesly, jež nezřídka vytrysknou z nálady okamžité a nemají větší ceny, než típytné bubliny mydlinové, jakéž děti pouštějí do vzduchu, jiné-li nemají zábavy ušlechtilejší a jímavější.

Není-li na čase, abychom se vymanili z područí hesel chvilkových a povznesli se k vyššímu pojímání svého poslání kulturního, jež není závislo na heslech a má kořeny v našem vychovatelském úřadě netoliko ve škole, nýbrž v životě vůbec.

Naše kulturní poslání nijak není vázáno na hesla panující, aniž možno je ztotožňovat s oblíbenými právě proudy politickými. Je neodvislo jak od hesel tak i od stran, kteréž dnes vznikají, zejtra zanikají, jako ty bubliny mydlinové, jež klamají pestrými barvami nezkušené oko dětí — dokud sluncem ozářeny vznáší se v klidném ovzduší.

Nezáleží kulturní poslání naše ani v tom, abychom stáli všude v čele útočníků a průbojníků, jimž velí plané heslo. Není třeba, bychom byli vždy v první řadě, kde nejrázněji dopadají rány. Netřeba, abychom rozhodný

měli vliv na sporné otázky malicherné a domáhali se vůdcovství v boji za věci spíše osobním zájmům vychytralých jednotlivců prospěšných.

Těžiště významu našeho stavu v české rodině národní nehledejme v tom, aby každý z nás byl ve všech spolcích ne-li předsedou, tož jistě jednatelem, nýbrž spíše vystříhejme se přespřílišné horlivosti v chorobném spolkaření a politikářství lichém a hledejme své poslání uplatniti v práci opravdu osvětové, plodné, celku prospěšné, času i síly když nadbývá po svědomité práci ve škole.

Naši předchůdci v nejednom ohledu by nám mohli býti příkladem vábivým. Žili v poměrech tísnivých, ba prý leckde paní nouze v těch bývalých chatách školských bývala častým hostem, a přece učitel měl v obci vážnost, o níž se nám již ani nesní, a vliv, jakéhož se asi po druhé nedožijeme.

A klíč k záhadě podivné?

V těch úzkých, nízkých jizbách starodávné školy bylo méně sobectví, méně nesnášenlivé domýšlivosti a více ideálního nadšení, více obětavé lásky, než zdomácněla v těch novodobých hrdých sídlech školy nové.

Má-li býti opět, jak bývalo v těch skromných, prostých školních chatách, nestačí, abychom stále se pachtíce za luštěním světoborných otázek měli na mysli záhady společenského života, nýbrž dlužno živiti zase ono ideální nazírání na poslání naše v národě, jakéž obdivujeme na těch zapadlých vlastencích minulosti nedávné.

Naše kulturní poslání v národě toho vyžaduje, abychom započali a pokračovali tam, kde jsme přestali, když všechny síly spoutány byly starostí o zlepšení hmotného blahobytu a všechny snahy soustředěny v boji za kus chleba.

Cíl ten, Bohu díky, dosažen, poměry naše hmotné upraveny době a potřebám odpovídající měrou. Je tudíž na čase, abychom zase vybredli z proudů všedních k vyššímu pojímání svého úkolu životního a zbavivše se přítěže planých hesel, obrátili všechen zřetel k méně okázalé, nehlučné, proto snad i méně vábivé, ale za to ušlechtilé a cenné práci tiché ve všech oborech kulturních, jak toho vyžadují osvětové zájmy lidu, z něhož jsme vyšli.

Není arcíť možno ani účelno žádati, aby každý jednatel pracoval ve všech oborech lidské kultury. Není dáno ani nadání všem ku všemu, ani náklonnosti stejné nemáme ke všem směrům lidské práce.

Nelze žádati, abychom všichni byli jazykozpytci, lidopisci, starožitníky, geology, přírodopytci, folkloristy, hudebníky, botaniky, praeparatory, zemězpytci, koleoptoriky, dějepisci atd.

Než upřiti se nedá, že každý z nás v některém anebo v několika oborech může vykonati práci nevšední ceny a v celku může a máme se uplatniti ve všech oborech kulturní práce.

Čarokrásná vlast naše dosud tají převzácné poklady širší veřejnosti neznámé. Morava dosud není zcela prozkoumána. Kolik záhad řešiti má ještě archeologie, historie, geologie a ostatní vědy minulost země a lidu objasňující. Kdož může a má více přispěti k řešení těch záhad než učitel, kterýž povoláním svým je takměř na výzkumné práce takové odkázán.

Jak získala by vlast naše, jak by Morava slunila se v záři stkvělé minulosti, kdyby v každém kraji, v každém okresu někteří z našich řad zasývali se vědami naznačenými a účelně sbírali příslušný material vědecký, na jehož základě jedině lze platně luštit záhady.

A jiní zase zkoumajíce a studující život lidu a zřízení společenského, jakýž z dávných dob přešel až na nás. Sbírajíce písně, popěvky, hudební náměty, zbytky pradávnej filosofie lidové, zlomky kultury dávnověké, památky stavitelského umění, stopy starodávných zručností řemeslných, názvosloví lidová ze všech oborů a steré jiné věci: jak by platně přispěli k objasnění slovanské kultury Moravy a Moravanů.

Avšak netoliko minulost volá nás k práci. I přítomnost a současné práce vědecké otevírají široké pole vědecké činnosti všem, jimž pokrok není pouhým pláštikem, pod nímž skrývají duševní chudobu a nechut namáha-
vější práci nehlučné.

Co zmůže jednotlivec a jakých výsledků se dopracuje obětavý pracovník, když sobecky nemá na zřeteli jenom vlastní prospěch a zisk, nepachtí se za potleskem davu a nehledá štěstí vratkého v uznání nedouků všedních názorů, o tom nás poučují práce učitele Klimenta, Kyselého, Lunáčka, Kniese, výsledky bádání kněží: P. Frant. Gogely, J. Vyhlídala, P. Hlavinky a jiných.

Proč by každý z nás nemohl v nejbližším svém okolí vyniknout vážnou prací vědecky cennou? Proč bychom neprozkoumali a neprobádali okolí svého působiště, jedni po stránce přírodovědecké, jiní po stránce kulturně historické a tak podle chuti, nadání a vzdělání každý nepřispěl k dovršení díla osvětového, jímž více cti a zásluh získáme, než když se budeme stále pachtit a čas i síly obětovat rvavému a dravému životu veřejnému, z něhož kromě trochy paslávy nekyne prospěch ani škole ani lidu, ani stavu ani jednotlivcům z našich řad.

Kdož jiný je povolán zjistit, které zvláštnosti z říše rostlinstva i živočišstva žijí v okolí? Jaké horniny tvoří základy kopců a chlumů; co tají hlubiny řek; co skrývá nitro země? My učitelé v první řadě jako průkopníci osvěty máme býti svému okolí tím, čím byl Linnée vědám přírodním, Humboldt země- a lidoznalství, dr. Holub jižní Africe, Nansen oblasti Polární.

Nám přidělen vznešený úkol, býti nositeli a šířiteli osvěty a pokroku, ale ne planým mudrováním, nýbrž příkladem. Kdo může lidu tlumočiti všechny vynálezy a objevy tak, jako učitel to dovede, má-li zájem a pochopení, správně-li chápe své poslání kulturní v lidu. Kdo má býti lepším hospodářem než učitel.

Jak nectno je pro nás, když se obmezujeme na řemeslné výkony ve škole, nestarajíce se o to, co se děje kolem nás. Jak ponižující je doznání: tomu já nerozumím — když se nás táží po věcech a výkonech, jež znáti má každý vzdělanec a zvláště učitel.

Ani ten, kdo všechn čas a síly věnuje věcem mimoškolským, ani učitel, kterýž domnívá se, že jeho úkol začíná u prahu učírny s úderem hodiny na rozvrhu naznačené a končí posledním vrzem dveří školních, nesprávně pojímá své kulturní poslání v národě a nechápe správně svůj úkol učitelský.

Ale nejméně pochopil úkol učitele ten, kdož hledá zisk a slávu v mrzkých rejdech politikářských a nízkém hanobení těch, jimž mínění svého vnutit nemůže.

Správně chápe a uplatňuje své kulturní poslání a tak platně spolupůsobí na zdravém rozvoji jenom ten učitel, jenž stále sleduje všechn ruch školský a zdokonaluje sebe netoliko po stránce methodicko-didaktické, nýbrž i vychovatelské, čili jinak: důsledně pracuje na sebevzdělání, aby vospěl v mistra. Nad to však prázdnej chvíle věnuje vážnej práci v některém

oboru vědy a umění, jak v rozpravě stručně bylo naznačeno, anebo praktickými výkony šíří pokrok zdravý, ušlechtilý.

V tomto směru má býti učitel pravým apoštolem. Kdož jiný, ne-li učitel, má býti v obci nejlepším sadařem, včelařem, štěpařem, zelinářem, květinářem, rybařem, semenářem, a jak se ty různé obory hospodářského ruchu jmenují.

Podobně i v městech steré má učitel směry a práce, v nichž své kulturní poslání uplatnit může a má, aniž by se snížil na lokajského nositele cizích myšlenek a rozkazů.

A kdyby jiného pole nám neponechali k volné soutěži ušlechtilé: v obětavém lidumilnictví, křesťanské charitě, jež ne slovy krásnými a zvuknými hesly, nýbrž činem blahoplodným se uplatňuje, kromě kněze sotva dovede s námi soutěžit kdokoliv z těch, jež staví se v čelo společenského ruchu a směry určují současníkům.

Co tu práce ušlechtilé, práce vznešené čeká na pilné dělníky!

Nepochopíme v čas pravé své poslání kulturní v národě českém?

Budeme státi zahálejíce?

Navykání.

(Pokračování.)

2. Poslušnosti. Navykání k poslušnosti jest ve výchově velice důležité. „Poslušnost jest všech ctností počátek“, praví sv. Augustin. Poslušnost jest mistrní pořádku. A proto nevyhnutelně třeba, aby každý člověk již od dětství svého navykal sobě všelijakých rozkazů na slovo poslušen býti a hned a zcela je vykonávati. Tak co poručeno, buď hned vykonáno bez odmluv, výmluv, výkrutek a úchylek.

Mládež naváděna budiž k poslušnosti, aby snadno jí bylo, rozumu svého poslouchati. Zvyk poslouchati mezi všemi zvyky je dětství nejpotřebnější, ano pomocí něho všechny ostatní zvyky dle libosti buď zrušiti nebo zploditi a utvořiti lze. Povinnost poslouchati jediná jest, již malé děti rozumějí. Ku charakteru dětskému náleží především poslušnost.

Poslušnost lze odvoditi buď z přinucení, a pak jest absolutní (prostá, nevymíněná), neb z důvěry, a pak jest svobodná. Tato jest veledůležitá, ano též nejvýše potřebná, ana dítě k plnění takových zákonů připravuje, které mu později jako občanu plniti bude, i když se mu líbiti nebudou. Z počátku, dokud ještě passivní (trpné) návyky dětské pouze v očekávání toho, co k vůli dítěti činíme, záležejí, jest jednostejnost počínání našeho věci hlavní. Nezakazujme z počátku nic, co bychom též skutečně dítěti překaziti nemohli, ale v tom, co jsme jednou zakázali, překažme mu vždy. Z počátku musí dítě slepě poslouchati. Děti rozmazlíme, plníme-li jejich vůli.

Proto chybuje se velice, když dítě ustavičným povoláním a plněním jeho rozmarův a přání konečně k tomu přichází, že se přáním nebo rozkazům rodičů rozhodným

„já nechci“ na odpor staví. Tato přemutná změna úkolů, při které nerozumné dítě si vybere „poroučeti“, kdežto otec a matka mají „poslouchati“, mívá nejsmutnější následky a konce pro rodiče i děti; a přece bývá, bohužel, tato změna úkolů v tak mnohých rodinách na denním pořádku. Přepodivno, že rodiče sami, kteří tak jednají, necítí, že takovéto postavení jest nepřirozené a ponižující?! Nezkušené, lehkomyšlné dítě prohlásí se za velitele a pána rozumných, zkušených, ve společnosti vážených rodičů. Jaká to převrácenost! „Dítě tomu ještě nerozumí“, říkávají nerozvážní rodiče. Omlouvají-li však rodiče touto frází svoje chyby, musíme jim odpověděti, že „není pošetilejší, bezmyšlenkovitější a zhoubnější výmluvy ve výchově nad tuto.“ Ano, právě proto, že dítě tomu dosud nerozumí, kdo pánem jest, kdo tudíž poroučeti a kdo poslouchati má, ukažme to dítěti. Jen ať není v této věci žádné slabosti, žádného ohledu, jež pak skutečně stávají se ukrutností. Protož klademe tuto jedno z nejdůležitějších pravidel vychovatelských: Navykejme dítě od nejútlejšího mládí k dokonalé a úplné poslušnosti. Dítě musí k tomu přivedeno býti, aby jednoduchým a prostým, ale pevně a určitě vyřknutým rozkazem rodičů „já to chci“ všechn odpor, všechn vzdor a pláč dítěte potlačeny a umlčeny byly. Kdyby se však zvláště již poněkud rozmazlené dítě rozmysletičtělo, stupňujme hlas svůj až ke hrozivému zvuku, nechejme na čele již stahující se bouři pozorovati, polekejme a postrašme je bleskem z očí šlehajícím, nechejme je trásti se a chvěti před hromovým slovem: „Poslechni okamžitě!“ — Kdyby však u dítěte docela již rozmazleného také toto nemělo působiti a pomoci, potom dokažme zpuřníkovi a tvrdohlavci způsobem patrným, zřejmým a neodvolatelným, kdo je vlastně pánem a velitelem. Několikeré opakování tohoto prostředku dítě zachrání, poněvadž je naučí svévoli jeho zlomiti a poslouchati.

Čím jemnější výchova, tím nutněji třeba, by někdy přísnou opravdivostí se osvědčila. Nic však nezíská rodičům větší vážnosti jako vlastní pocit jejich práv. Tento sebecit různí je ode všech ostatních osob, jež stále jen radí, napomínají a varují. Dítě koná, co chceme, buď ze sympathie, nebo proto, že vidí, že odpor jest marný, nebo proto, že cítí, že nám přináleží, a že raduje se z toho, že nám přináleží. Onoť brzo pozoruje, že jest naším pokladem největším a nejdrahocennějším, neboť naše láska a naše péče dokazují mu to.

Z počátku budiž dítě navykáno slepé poslušnosti. Rozkazujme co možná jen jedním slovem, ale to budiž neodvolatelné. Později, když dítě již Boha, Jeho všudepřítomnost a spravedlnost znáti a báti se Ho bylo se naučilo, nutno svoje „já to chci“ zostriti dodatkem „Bůh to chce — Bůh to poroučí, ono zakazuje.“

Jest nevyvážitelné důležitosti, přidržovati dítě již v prvních letech k úctě a vážnosti autority rodičův a k dokonalé a úplné poslušnosti; neboť poslušnost tvoří základ ku veškeré výchově; jestiž pramenem každé ctnosti, ku které člověk vychován a vzdělán býti má; ona urovnává a pořádá dětský poměr k Bohu a rodičům a uvádí v pořádek jeho duševní život; neposlušnost naproti tomu jest vzpourou proti Bohu a Jeho Božskému pořádku. Děti nemohou se z počátku ještě rozumnou a svobodnou vůlí určití a ustanoviti, musí vůlí rodičů v jejich jednání řízeny býti; vůle rodičů je tudíž z počátku nejvyšší autoritou, již se děti podřiditi musí. Dítěti vůli jeho ponechati, bylo by vydati je smyslnosti a záhubě.

Volná a radostná poslušnost docílí se zvláště tím, když dětem při každé příležitosti poznávati dáváme, jak velice je milujeme a jen jejich dobro si přejeme. Proto zahrejme si často s dítětem svým, ukažme mu nejněžnější lásku svou; avšak žádali-li jsme již jednou od něho poslušnosti, neusmívejme se, nelichotme mu již, ani neprosme ho více, neboť žádající poslušnosti, užíváme posvátného práva; a pocit práva tohoto, jak u dítěte tak i u rodičů a vychovatelů, tím více se zmenšuje, čím více prostředků k účelu užíváme. Rozkazem působí vychovatel nejpříměji na snaživost dítěte, jež vůli svou vůli vychovatelově podržovati musí.

Později ať rodiče toho dbají, aby poslušnost k nim byla svobodnější a zbožnější. K tomu cíli musí dítě naučiti se poznati, že poslušnost k rodičům jest vůlí Boží, a že neposlušné děti netoliko rodiče, nýbrž i Otce v nebesích urážejí a od Něho trestány budou. Jestliž to znamením pochybné výchovy, když ani dítě útlé tohoto stupně k poslušnosti ještě nedospělo. Potřebné poslušnosti u dítěte dosíci, jest jedním z nejtěžších úkolů výchovy. (Příště dále.)

Zdravotní hlídka.

(Druhá část.)

Dle svolání, vydaného stálým mezinárodním výborem, budou míti sjezdy, kde jednati a přednáseti lze v kterékoliv evropské řeči, obzvláště pak v německé, francouzské i anglické, tato oddělení:

1. Hygiena školních budov a jejich zařízení.
2. Hygiena internátův.
3. Hygienické metody vyšetřovací.
4. Hygiena vyučování a vyučovacích pomůcek.
5. Hygienické návody učitelův i žactva.
6. Tělesná výchova školní mládeže.
7. Nemoci a chorobné stavy a lékařská služba ve školách.
8. Pomocné školy pro slabomyslné, pobočné a opakovací třídy, běhy pro krtavé, školy pro slepce a hluchoněmé, školy pro mrzáky.
9. Hygiena školní mládeže mimo školu, feriální osady a organizace večerů rodičův.
10. Hygiena učitelstva.

Vzpomenuté svolání obsahuje celou řadu obvyklých zvyklostí a ustanovení pro podobné sjezdy. Členský příspěvek jest 20 K. Svolání podepsáno jest četnými lékaři a paedagogy všech vzdělaných národův, jen z Čechů nenalzáme tam nikoho. Prahu zastupuje — prof. dr. F. Hueppe, ředitel hygienického ústavu c. k. německé university! Doufejme, že zjedná se ještě náprava. (Příště dále.)

Hlídká školská.

Ústřední spolek jednot učitelských na Moravě vydává již III. ročník svého „Věstníku“ pro učitelstvo organisované. Sám „Věstník“ nedávno uveřejnil, že 81⁰/₀ všeho učitelstva na Moravě jsou učitelé organisováni. Tento nemalý počet učitelstva zasluhoval by větší šetrnosti, než jaká se jeví ve vedení „Věstníku“. Nelze přece věřiti, že by učitelstvo organisované bylo tak málo inteligentní, aby je uspokojovala ta různá „slohová cvičení“, v nichž není stopy logického myšlení, aby ho neurážely hrubosti a zřejmé nepravdy, jichž dočísti se lze v každém čísle.

Malý doklad. Ve 4. čísle III. ročníku na str. 70. je článek „Za očistu“. Tam čteme:

„Vylučme všechny:

1. Kteří dluží příspěvky, nechodí do schůzí, nepůsobí ve spolcích, obcích atd.

2. Všechny protékční děti, „hospodáře“ varhaníky, nedbalce, udavače hašteřivce, pomlůvače, mravní provinilce atd. atd.

Až to se stane, pak teprve prohlásíme, že se stala v naši jednotě očista důkladná, všestranná a důsledná. Pak bude dosaženo co snad pisateli tane na mysli: jednoty učitelů v pravdě pokrokových, jednotného smýšlení, chtění i jednání.“

A článek ten končí slovy:

„Nutno sestoupiti se stolice soudcovské do ruchu všedního života, jenž žádá: pracovati — a ne hleděti vyniknouti sensačními činy; vzdělávati se — a ne se oháněti planými frasemi a hesly; sebe zdokonalovati — a zanechati úkolu soudce jiných.“

To je logika: Zanechme úkolu soudce jiných — a vylučme všecky, kteří jsou nám nepohodlní!

Tak vylučovat, ne napravovat! Užiti trestu z nejtěžších, jaký učitele stihnouti může, je ovšem pohodlnější, nežli příkladem a slovem uchvátit, soucitem rozervanou duši upokojit, slabému pomocné ruky poskytnouti, zbloudilého uvést na cestu pravou.

A pak se opováží týž „Věstník“ psáti (čís. 1., str. 8.): „Věstníkem má vanouti duch Komenského, duch Tolstojovské lidskosti a Masarykovské opravdivosti!“

Jiné články nejsou lepší, nevyjímaje ani Úlehlovo povídání, na př. o klerikalismu v čís. 40. a 41. ročníku II. na str. 809 a 810.

Tento „Věstník“ je **nuceno** organisované učitelstvo moravské odbíratí. Jména těch, kteří se odvážili zaslat jim „Věstník“ vrátiti, uveřejněna jsou ve 4. čísle „Věstníku“ se žádostí, aby jednoty vymazaly je ze seznamu organisovaných členů. Tedy opět násilí!

Násilím zbavuje se organisované učitelstvo nepohodlných členů: násilím rozšiřuje svůj „Věstník“, — vůbec je násilí smutnou charakteristickou známkou vedení Ústředního spolku již od dob Slaměnkových.

První vylučování těch, jichž neuspokojovala činnost jednot (v mnohých jednotách pracovalo se jenom hubou, jak se dosud často děje), které bolela nekolegialnost svobodomyšlníků, a kteří hledali Krista a lásku a práci, — tu skvrnu násilí nesmyje s organisovaného učitelstva ani tvrzení, že někteří vstoupili do spolku katol. učitelů z pohnůtek nízkých a sobeckých.

Orgán Ústředního spolku jednot učitelských v Čechách, „Český Učitel“,

je stejně bezohledný a stejně nevěcný jako moravský jeho bratr. Podáváme zde aspoň malé ukázky z „Českého Učitele“ :

„Svoboda smýšlení — má se rozuměti takto: Odpadniž censura slova mluveného i tištěného, aby volně mohlo se mluvit proti bohům a Bohu i proti korunám i proti vládám tak, aby opravdu „vědecké bádání“ bylo svobodno.“

Jako vzděláváním stáváme se náboženskými kacíři a s radostí shazujeme se sebe všechna ta dogmata mysl ohlupující a mozek zatemňující, tak že z nich zůstane jen příkázání: Miluj bližního jako sebe a proto hled' jej poučiti o náboženství jako sebc, rovněž tak ve škole politické poznavše dogmata všech stran, odhodíme falešné a staneme se politickými — kacíři.“

„Militarismus vyssává a zabijí nás hmotně, klerikalismus, lépe řečeno — náboženství utlouká nás duševně. Kdyby všechny pořádkové strany zanechaly vzájemného vraždění špiněním se a obrátily síly své proti těmto dvěma velmocem, brzy by zvítězily a tím by pro lidstvo vykonaly dílo nejšpásnější!“

K tomu, myslím, výkladu netřeba.

Mimořádná valná schůze Katolického spolku českých učitelů na Moravě koná se v neděli dne 14. února 1904 o 2. hod. odpoledne v místnostech Starobrněnské Besedy. (Před valnou schůzí je tamtéž schůze přátelská.

- Pořádek : 1. Formalie.
2. Zpráva jednatele.
3. Zpráva pokladní.
4. Rozhodnutí v záležitosti řepčinského odboru.
5. Zpráva o „Vychovatelských Listech“.
6. Další postup a práce spolku pro příští rok.
7. Volné návrhy.

Jsem křesťan; t. j. věřím v božství Ježíše Krista s Tycho-Brahem, Koperníkem, Descartesem, Nevtonem, Fermatem, Leibnitzem, Pascalem, Grimaldim, Eulerem, Guldinem, Boscovičem a Gerdillem; dále se všemi velikými astronomy, fysiky a geometry věků minulých. A s větší částí z nich jsem zároveň katolíkem; a kdyby někdo tázal se mne na důvod, rád jemu odpovím. Poznal by, že mé přesvědčení není plodem předsudků od narození, nýbrž výsledkem hlubokého bádání. Viděl by, jak vryly se navždy v ducha mého a v srdce mé pravdy, které jsou pro mne ještě jistější, než čtverec podřony neb zásada Machaurinova. Jsem upřímný katolík, jako byl Corneille, Racine, La Bruyère, Bossuet, Bourdaloue a Fenelon; jakými byli a jsou mnozí z nejznamenitějších mužů našich dnů, kteří jsou ke cti vědě, filosofii a literatuře a dodali lesku našim akademiím více než všichni jiní. Sdílím hluboké přesvědčení vyjádřené ve spisech, přednáškách a životech mnohých učenců prvního řádu: Ruffinů, Haüyů, Laënneců, Ampereů, Pelletierů, Freycinetů a Carioliů. A nejmenuji-li těch,

kteří ještě žijí, obávaje se, abych neurazil jejich skromnosti, mohu aspoň říci, že bylo mi vždy nanejvýš milým, že shledal jsem u svých slavných přátel se vši vznešeností a šlechtetností křesťanské víry, u vynálezce krystallografie, u objevitele chininu, u vynálezce stethoskopu a u nesmrtelného autora dynamické elektřiny!" Tato slova napsal nesmrtelný Cauchy, jeden z nejznamenitějších matematiků a fyziků nové doby. Jemu bylo popřáno pokračovati v díle Laplaceově, rozluštit některé nejobtížnější problémy v moderní transendentální analýsi a založiti ke slávě Francie novou školu matematické vědy. Jest tedy muž, jehož slova pravému vzdělanci třeba respektovati.

Bídu lidskou odstraňovat máme a ne se utloukat navzájem! Myslím bídu hmotnou i bídu duše, která jest nevědomost a hřích. Hauptmann v osamělých duších v druhém aktu:

Jan. Oč jde vlastně v těch umělcích?

Sl. Anna. Dva umělci se tam líčí: jeden naivní a druhý tak zvaný hloubavý umělec. Naivní byl inženýrem a stal se malířem. Hloubavý pověsí malířství na hřebík a stává se učitelem.

Jan. Z jaké příčiny?

Sl. Anna. Zdá se mu být na ten čas důležitější býti učitelem.

Jan. Kterak dospívá k tomu rozhodnutí?

Sl. Anna. Počkejte. Nejjednodušší bude, přečtu-li dotyčné místo. — Zde! Dědov, bývalý inženýr, zavedl Rjebinina do továrny na parní kotle. Dělníci, kteří pracují uvnitř kotlů, ohluchnou znenáhla úplně tím hrozným dunivým hlomozem narážejících zvenčí kladiv. Ostatní dělníci v Rusku říkají jim proto: hlušci. Takového „hlušce“ v práci ukazuje Dědov Rjebininu (Čte.) „Zde sedí přede mnou v temném koutě kotlu, schoulen do klubka, oděn v cáry a únavou téměř duši vypouštěje . . . Po zmodralé jeho tváři pot se řine . . . k jeho zmučeným, vpadlým prsům.“

Pi. Vockeratová. Ale proč pak se líčí vůbec takové strašné věci! Ty přec nemohou nikoho potěšit.

Jan. Ale maminko, maminko, což pak se má člověk pořád smát?

Pi. Vockeratová. To já neříkám. Ale člověk má přec mít z umění radost.

Jan. Člověk může z umění mít mnohem více než radost.

Sl. Anna. Rjebinin také není rozradostněn. Hlubiny jeho nitra se otrásají a rozrývají. Vzrůstá v něm cos nového. Práví sám sobě: dokud existuje taková bída, jest zločinem, konat něco jiného, než co směřuje k tomu, čelit takové bídě.

Pi. Vockeratová. Bída byla na světě vždycky.

Jan. Ale úmysl, stát se učitelem, jest v tom případě přece trochu pochybený.

Braun. Kterak? — Není to užitečnější než malovat obrazy a psát knihy?!

Zpráva o schválení zákona o nové úpravě platů učitelských, kterou jsme v 1. čísle IV. ročníku otiskli z politických listů, jest mylna. Schválen byl toliko zákon o zvýšení zaopatřovacích prostředků vdov po učitelích, jenž nabyl platnosti 1. lednem 1904. Nový zákon o služném učitelstvá dosud ani schválen býti nemohl, protože zákon o úhradě není ještě vypracován.

Akademické vzdělání učitelstva. Č. podává v „Měšťanské Škole“ tento úvahy hodný návrh: Poněvadž „akademického vzdělání“ toho času

nemůžeme se domoci, myslím, že by bylo záhodno, aby Ustř. naše spolky domáhaly se práva, aby nám bylo dovoleno podrobovati se státním zkouškám bez ohledu na to, jak a kde jsme se k nim připravili. Aspoň by se poskytnula možnost snaživým lidem uplatniti se.

Nespravedlivé obsazování míst učitelských. Jednota učitelstva čes. škol měšťanských na Moravě se usnesla sbíratí material a vésti přehled o nespravedlivém obsazování míst učitelských.

Disciplinární vyšetřování. V oddělení českém zemské školní rady v království Českém ocitlo se vloni 30 disciplinárek, kdežto za tutéž dobu v německém oddělení pouze 5, a všechny české disciplinářky zavedeny byly s učiteli na udání buď kollegů (!) nebo samosprávných úřadů (!) — Zpráva tato zajisté trapně zaráží jak co do poměru číselného, tak co do původu vyšetřování. Nemůže býti odpornějšího zjevu nad ten, když učitel, vychovatel stává se udavačem svých kollegů u nadřízených úřadů. Jsme všichni podrobeni chybám, jsou mezi námi i lidé nehodní, vůči nimž bývá třeba se brániti, ale tu jest místo domáhati se satisfakce cestou organizační anebo i soudní, ale k denunciacím uchylují se z pravidla jen povahy zvrhlé.

„Skola našeho venkova.“

Učitelka členem místní školní rady. „Lid. Noviny“ sdělují, že paní Marie Fialková, choť starosty ve Frenštátě, učitelka na tamní obecné škole, dne 30. listopadu m. r. byla zvolena do místní školní rady jako zástupce učitelstva. Volba ta byla okr. školní radou v Místku uznána nejdříve za platnou, později však za neplatnou. Učitelský sbor obecné dívčí školy podal odvolání k c. k. zemské školní radě, jež volbu potvrdila, uznavši, že dle ustanovení § 4. ad 2. zákona ze dne 12. ledna 1870 z. z. č. 3. také učitelky mají aktivní i passivní právo volební při volbě druhého zástupce do místní školní rady.

Znak kollegialnosti. Ve východním Prusku oslepl učitel R. Müller ve věku teprve třiceti let. Stát mu vyměřil výslužného 388 marek. Poněvadž z tohoto výslužného nemohl by býti živ, učinili pruští učitelé mezi sebou sbírku, která pro něho vynesla 15.188 marek.

Blahobyt v Rakousku. V říši Rakouské je 1200 K stanoveno za nejmenší míru příjmů k živobytí rodiny potřebných. Ze všeho obyvatelstva jenom 10% má více příjmů než 1200 K. Ale méně než obnáší toto životní minimum, t. j. méně než 1200 korun ročních příjmů ze 26 mil. obyvatelů mají 23.5 mil. lidí. Všech boháčů u nás je jenom 20.144, ostatní jsou chudáci, kteří zápasí o skývu chleba.

Doporučujeme co nejvřeleji „Vzdělávací knihovnu katolickou“.

Seznam zašle ochotně Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrby v Praze.

Doporučujeme tyto knihy a časopisy:

Nový Život v Novém Jičíně vydal:

Honza Hrdina. Pohádka. Libretto k národní opeře od Karla Dostála-Lutinova.

Přimořské dojmy a elegie. Napsal Josef Kalus.

Z mého zpěvníku. Verše Rudolfa Stupavského.

Žalmy kosmičné od B. Jiříčka.

Umělecké dárky malým čtenářům.

Právě vydány tyto pohádky s ilustracemi anglických mistrů:

Alí Baba a čtyřicet zlodějů. Povídka z východu. Dle anglického zpracování českým dětem vypravuje Ant. Klášterský. V původní vazbě plátěné za K 1·20, poštou za K 1·30, váz., s původním barvotiskovým obrázkem za K —·90, poštou za K 1—.

Modrovous a Kocour v botách. Dvě pohádky. Dle anglického originálu českým dětem vypravuje Ant. Klášterský. V původní vazbě plátěné za K 1·20, poštou za K 1·30, váz., s původním barvotiskovým obrázkem za K —·90, poštou za K 1—.

Jan obrobijee a Krasava a zvíře. Dvě pohádky. Ilustroval R. Anning Bell. Dle anglického originálu českým dětem vypravuje Ant. Klášterský. V původní vazbě plátěné za K 1·20, poštou za K 1·30, váz., s původním barvotiskovým obrázkem za K —·90, poštou za K 1—.

Pohádka o Popelce a Jan a bobý. Dvě pohádky. Dle anglického originálu českým dětem vypravuje Ant. Klášterský. V původní vazbě plátěné za K 1·20, poštou za K 1·30, váz., s původním barvotiskovým obrázkem za K —·90, poštou za K 1—.

Na skladě v každém knihkupectví, zejména ve výpravně Nakladatelského družstva „Máje“, zapsaného společenstva s ručením omezeným v Praze II., v Štěpánské ulici čís. 67.

Boh. Brodský. „**Vojenské obrázky.**“ Sebraných spisů svazek I. Stran 400. Cena 4 K. Vydalo Cyrillo-Methodějské nakladatelství V. Kotrba v Praze II. 200, po sešitech za 30 hal.

J. Kořenského ilustr. cestopisu „**K protinožcům**“, vycházejícího nákladem J. Otty v Praze, vydány byly další dva sešity 24. a 25., v nichž český cestovatel způsobem nejvýše poutavým líčí svoje cesty po Novém Zélandě.

Kalendář českého dorostu na přestupný rok 1904. Sestavil Lad. Zd. Macháček. Ročník II. Nákladem Cyrillo-Meth. knihtiskárny (V. Kotrba v Praze). Brož. 40 h, váz. 70 h. Úhledná a zajímavá knížečka.

Příruční mluvnice jazyka českého pro učitele a studium soukromé. Napsal dr. Jan Gebauer. V Praze. Nákladem České grafické společnosti Unie. Sešit 1.—4. po 50 hal.

Útržkový kalendář týdenní 1904. Nakladatel Lambert Klabusay v Holešově. Obsahuje důležitá data dějepisná i životopisná.

Příroda a Škola. Časopis pro vyučování přírodovědecké. Vydává a rediguje Jan Kranich, učitel pedagogia v Brně. II. ročníku číslo 1. a 2.

Anděl Strážný. Časopis pro křesť. mládež. Čís. 6. (Příště dále.)

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová, učitelka v Brně, na Petrově č. 1.

— Pouze administraci posílá se předplatné. —

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Příspěvky se honorují.

Inserty účtují se levně.